

Taalcultuur

Leonie Cornips, bijzonder hoogleraar Taalcultuur in Limburg aan de UM, over de relatie tussen gesproken talen en dialecten in Limburg en de daaraan ontleende identiteit.

Koningsdag 1874

Overmorgen is alweer de derde keer dat er een Koningsdag te vieren valt in plaats van Koninginnedag.

De twintigste eeuw kende alleen koninginnen, de negentiende eeuw alleen koningen. Hoe keek Limburg in de negentiende eeuw tegen die Nederlandse koningen aan? Al in 1845 bezocht Willem II Rolduc in Kerkrade, hoewel het koningshuis in die tijd, zo schrijft historica Karen Arijs, in deze regio niet erg populair was. Volgens Arijs - net gepromoveerd op het proefschrift *Regionaal bewustzijn en nationale identiteit. Vieringen, herdenkingen en optochten in Belgisch- en Nederlands-Limburg, 1866-1938* - was Rolduc echter wél erg koningsgezind. Vanaf 1850, net na de inhuldiging van koning Willem III in 1849, vierde men op Rolduc de geboorten en huwelijken in de koninklijke familie met Oranje-feesten. Men zong het *Wilhelmus* en *Wien Neêrlandsch bloed* tijdens diners en bijzondere gelegenheden. Rolduc liet ook de Nederlandse vlag wapperen en zond felicitatietelegrammen naar het koningshuis.

Het koningshuis werd in heel Limburg populairder toen de provincie in 1866 uit de Duitse Bond stapte. Karin Arijs speurde voor haar onderzoek in krantenberichten en vond dat op 10 mei 1866 de Maastrichtse sociëteit Momus een *Groote Historische Optogt* organiseerde. Voor de optocht paradeerden militairen en deelnemers verkleed als Eburonen, Romeinen en

Franken door de straten van een tot middeleeuws omgetoverd Maastricht. De optocht sloot af met een praalwagen om Koning Willem III te eren. Die wagen stond symbool voor de rooskleurige toekomst van Limburg, dat toen - volgens het programma-boekje van die dag - een volwaardige Nederlandse provincie vormde.

Maastricht liep in 1873 al warm om op 9 mei 1874 het 25-jarig jubileum van Willem III als koning te vieren met een feestdag die volgens de *Courrier de la Meuse* - de toenmalige krant in Maastricht - 'onzezien in Maastricht' zou worden. Burgemeester Willem Hubert Pyls stond garant voor goed georganiseerde koningsfeesten die een week duurden (10 tot en met 17 mei). Op het programma stonden bals, concerten, schutterswedstrijden, toneelvoorstellingen, een landbouwtentoonstelling en een jaarmarkt. En op donderdagavond een groot vuurwerk.

Alle stadsbewoners en -verenigingen zouden meewerken om te bewijzen dat Maastricht niet zou achterblijven bij de andere grote Nederlandse steden. Limburgse gelegenheidsliederen moesten er te horen zijn om te laten weten dat ook Limburgers geestdriftig waren

“**De burgerij viert, maar het gewone volk heeft er geen boodschap aan.**”

over het koningsjubileum. Arijs citeert: *'In het Noorden des lands denkt men Limburg weinig Nederlandsch gezind: laten we blijk geven niet minder dan de meest patriottische Hollander aan Vaderland en Koning gehecht te zijn. Dat kunnen we doen door afzonderlijke betuigingen van onze deelneming aan het feest, door onze eigene, door Limburgsche feestgezangen.'*

Net als bij de troonsbestijging van kroonprins Willem-Alexander werden voor het jubileum van Willem III speciale liederen geschreven. De feesteditie van de *Courrier de la Meuse* drukte een door priester Everts gecomponeerde volkszang af. Volgens Arijs verwees Everts expliciet naar de trouw van de Limburgse katholieken. De kinderen zongen een speciale cantate, gecomponeerd door Van Helden met tekst van Franquinet. Maar net als bij het veel bediscussieerde *Koningslied* voor Willem-Alexander in 2013 kwam er kritiek, hoewel subtiel, zowel op het lied als op de feesten. Het was allemaal bekrompen, kleinsteds, niet genoeg gericht op de wensen van het volk en te zeer beheerst door de sociëteiten, zo klonk het. Het kostte bovendien te veel geld en het was saai. Ook het waarom van de viering kreeg kritiek: de burgerij viert de koning, maar het gewone volk heeft er geen boodschap aan! Blijkbaar moest dat gewone volk in de negentiende eeuw dus nog even wennen aan Koningsdag.